

JOHN GRISHAM

HET DOSSIER

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Ray Atlee ontvangt een brief van zijn zieke vader met daarin de opdracht om langs te komen. Maar wanneer Ray op het afgesproken tijdstip arriveert, is Reuben V. Atlee, bijgenaamd 'de Rechter', dood. Tot Ray's verbijstering ligt er in het dressoir naast het lichaam drie miljoen dollar.

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken,
volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina:
[Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

Het dossier

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

The Summons

© 2002 by Belfry Holdings, Inc.

Vertaling

Hugo en Nienke Kuipers

Omslagbeeld

© Karl Gough/Trevillion Images

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

ISBN 978 90 449 7424 9

NUR 332

Behoudens of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

1

De brief kwam gewoon met de post, dus op de ouderwetse manier, want de Rechter was bijna tachtig en had geen vertrouwen in moderne apparaten. E-mail of faxberichten kwamen zijn deur niet in. Hij gebruikte geen antwoordapparaat en had ook nooit veel van de telefoon moeten hebben. Hij typte zijn brieven met beide wijsvingers, de ene zwakke toets na de andere, gebogen over zijn oude Underwood, die op een cilinderbureau onder het portret van Nathan Bedford Forrest stond. De grootvader van de Rechter had met Forrest in Shiloh en op veel meer plaatsen in het diepe Zuiden gevochten, en de Rechter bewonderde hem meer dan welke andere historische figuur ook. Tweeëndertig jaar lang had de Rechter zonder daar ophef over te maken geweigerd zitting te houden op 13 juli, de geboortedag van Forrest.

De brief kwam tegelijk met een andere brief, een tijdschrift en twee rekeningen, en hij lag in het brievenvakje van professor Ray Atlee van de juridische faculteit. Hij herkende hem meteen, want zulke enveloppen maakten al zo lang als hij zich kon herinneren deel uit van zijn leven. De brief kwam van zijn vader, een man die ook door hem de Rechter werd genoemd.

Professor Atlee keek naar de envelop. Hij vroeg zich af of hij hem meteen moest openmaken of dat hij nog even moest wachten. Bij de Rechter wist je nooit of het goed of slecht nieuws was, al was de oude man stervende en kwam er niet veel goed nieuws meer van hem. De brief was dun, misschien maar één vel papier, en dat was ook niet ongevoel. De Rechter was spaarzaam met het geschreven woord, al had hij ooit bekendgestaan om zijn langdradige preken in de rechtszaal.

Het was een zakelijke brief, dat stond vast. De Rechter hield er niet van om over koetjes en kalfjes te praten. Hij had een hekel aan roddelen en loze kletspraak, zowel schriftelijk als mondeling. Als je ijsthee met hem dronk op de veranda, kon je erop rekenen dat de Amerikaanse Burgeroorlog nog eens werd uitgevochten, waarschijnlijk in Shiloh, en dat de schuld voor de nederlaag van de Geconfedereerden in de glanzende, onbemodderde laarzen van generaal Pierre G.T. Beauregard zou worden geschoven, een man die hij zelfs in de hemel zou haten, als ze elkaar daar toevallig tegen het lijf liepen.

Binnenkort zou hij dood zijn. Negenenzeventig jaar oud en kanker in zijn maag. Hij was te dik, diabeticus, een zwarepijpraker, had een zwak hart dat drie hartaanvallen had overleefd en allerlei kleinere kwalen die hem al twintig jaar kwelden en hem nu met zijn allen de genadeslag wilden toebrengen. De pijn ging nooit meer weg. Toen ze elkaar drie weken geleden voor het laatst belden – Ray was degene die belde, want de Rechter vond langeafstandsgesprekken oplichterij – klonk de oude man zwak en moe. Ze hadden nog geen twee minuten met elkaar gesproken.

Het adres van de afzender was in goudkleurige reliëfletters in de envelop geperst: REUBEN V. ATLEE, PRESIDENT VAN DE RECHTBANK, 25STE ARRONDISSEMENT, GERECHTSGEBOUW DISTRICT FORD, CLANTON, MISSISSIPPI. Ray schoof de envelop in het tijdschrift en liep terug naar zijn kamer. Rechter Atlee was geen president meer. De kiezers hadden hem negen jaar geleden met pensioen gestuurd, een bittere nederlaag die hij nooit te boven was gekomen. Tweeëndertig jaar trouwe dienst, en zijn mensen gooiden hem eruit ten gunste van een jongere man die radio- en televisie-

reclame had gebruikt. De Rechter had geweigerd campagne te voeren. Hij zei dat hij te veel werk te doen had, en wat nog belangrijker was: de mensen kenden hem goed, en als ze wilden dat hij herkozen werd, zouden ze wel op hem stemmen. Veel mensen hadden dat arrogant van hem gevonden. Hij won in het district Ford, maar werd in de pan gehakt in de andere vijf districten.

Het kostte drie jaar om hem uit het gerechtsgebouw te krijgen. Zijn kantoor op de eerste verdieping had een brand overleefd en was aan twee renovaties ontsnapt. De Rechter had nooit iemand met verf of hamers toegelaten. Toen de autoriteiten hem er uiteindelijk van overtuigden dat hij weg moest gaan of anders eruit gezet zou worden, deed hij de nutteloze dossiers en aantekeningen en stoffige, oude boeken uit drie decennia in dozen en nam ze mee naar huis, waar hij ze in zijn studeerkamer opsloeg. Toen de studeerkamer vol was, zette hij ze naast elkaar in de gangen, de eetkamer en zelfs in de hal.

Ray knikte naar een student die in de hal zat. Voor zijn kamer sprak hij met een collega. In zijn kamer deed hij de deur achter zich op slot en legde de post midden op zijn bureau. Hij trok zijn jasje uit, hing het aan de achterkant van de deur, stapte over een stapel dikke, juridische boeken heen waar hij al een halfjaar overheen stapte en deed zichzelf de dagelijkse belofte dat hij de boel zou opruimen.

Het was een kamer van vier bij vijf meter, met een klein bureau en een kleine bank, die allebei vol lagen met genoeg werk om de indruk te wekken dat Ray een drukbezet man was. Dat was hij niet. In het voorjaarssemester doceerde hij één onderdeel antitrustwetgeving. En het was de bedoeling dat hij een boek schreef, het zoveelste saaie, slaapverwekkende boek over monopolies, dat niemand zou lezen, maar dat wel zijn wetenschappelijke status ten goede zou komen. Hij had een vaste aanstelling, maar zoals alle serieuze hoogleraren liet hij zich leiden door het grote principe van het universitaire leven: wie schrijft, die blijft. Hij ging achter zijn bureau zitten en schoof papieren opzij.

De envelop was geadresseerd aan professor N. Ray Atlee, universiteit van Virginia, juridische faculteit, Charlottesville, Virginia.

De e's en o's waren dichtgeslibd met inkt. Die schrijfmachine had al tien jaar een nieuw lint nodig. De Rechter geloofde ook niet in postcodes.

De N stond voor Nathan, naar de generaal, al wisten weinig mensen dat. Een van de grootste ruzies die vader en zoon ooit hadden gehad, ging over de beslissing van de zoon om dat Nathan helemaal te laten vallen en zich simpelweg Ray te laten noemen.

De Rechter stuurde zijn brieven altijd naar de juridische faculteit, nooit naar het appartement van zijn zoon in het centrum van Charlottesville. De Rechter was gek op titels en belangrijke adressen, en hij wilde dat iedereen in Clanton, zelfs het personeel van het postkantoor, wist dat zijn zoon hoogleraar rechtswetenschappen was. Dat was niet nodig. Ray was al dertien jaar hoogleraar (en auteur), en iedereen die in het district Ford ook maar iets voorstelde, wist dat.

Hij maakte de envelop open, haalde er een vel papier uit en vouwde het open. Ook dat was in goudkleurige reliëfletters voorzien van de naam, de vroegere titel en het adres van de Rechter, opnieuw ontbrak de postcode. De oude man beschikte blijkbaar over een onbeperkte hoeveelheid briefpapier.

De brief was geadresseerd aan zowel Ray als zijn jongere broer Forrest, de enige telgen uit een slecht huwelijk waaraan in 1969 met de dood van hun moeder een eind was gekomen. Zoals altijd was de boodschap kort:

Zorg dat jullie op zondag 7 mei om 17.00 uur in mijn studeerkamer verschijnen om over het beheer van mijn nalatenschap te spreken.

Hoogachtend, Reuben V. Atlee

De markante handtekening was ingekrompen en zag er nogal onvast uit. Jarenlang had die handtekening op vonnissen en decreten geprikt die talloze levens hadden veranderd. Echtscheidingen, voogdijregelingen, ontzettingen uit de ouderlijke macht, adopties. Geschillen over nalatenschappen of verkiezin-

gen of land- of grondgebruik. De handtekening van de Rechter was gezaghebbend en algemeen bekend geweest. Nu was die handtekening alleen nog maar het vaag bekende krabbeltje van een erg zieke oude man.

Maar ziek of niet, Ray wist dat hij op het genoemde tijdstip in de studeerkamer van zijn vader zou zijn. Hij was in feite gedagvaard, en hoe ergerlijk het ook was, hij twijfelde er niet aan dat hij en zijn broer deemoedig voor Zijne Edelachtbare zouden verschijnen om nog één preek aan te horen. Het was typerend voor de Rechter dat hij, zonder overleg, een dag uitkoos die hemzelf goed uitkwam.

De Rechter was, zoals waarschijnlijk de meeste rechters, gewend om bij het vaststellen van data voor zittingen en termijnen nauwelijks rekening te houden met wat een ander goed uitkwam. Zo'n gebrek aan consideratie leerde je als rechter aan, en waarschijnlijk was het ook onvermijdelijk, want je had te maken met overvolle rechtbankschema's, onwillige procesvoerders, drukbezette advocaten, luie advocaten. Maar de Rechter had zijn familie ongeveer op dezelfde manier geleid als zijn rechtszaal, en dat was de voornaamste reden waarom Ray Atlee rechten in Virginia doceerde en die niet in Mississippi in de praktijk bracht.

Hij las de dagvaarding nog eens door en legde hem toen op de stapel van zaken die hij moest afhandelen. Hij liep naar het raam en keek naar de binnenplaats, waar alles in bloei stond. Hij was niet kwaad of verbitterd, alleen maar gefrustreerd omdat zijn vader hem voor de zoveelste keer kon commanderen. Maar de oude man was stervende, zei hij tegen zichzelf. Hij moest hem een beetje ontzien. Zo vaak zou hij niet meer naar huis gaan.

Het was onduidelijk hoe groot het vermogen van de Rechter was. Het voornaamste bestanddeel was het huis, een vooroorlogs erfgoed van dezelfde Atlee die met generaal Forrest had gevochten. Als het in een lommerrijke straat in het oude Atlanta had gestaan, zou het meer dan een miljoen dollar waard zijn geweest, maar niet in Clanton. Het stond midden op twee verwaarloosde hectares grond, drie blokken van het grote plein van de stad vandaan. De vloeren bogen door, het dak lekte, en zolang Ray leefde, was het huis niet met een verfkwast in aanra-

king geweest. Hij en zijn broer konden het huis voor misschien honderdduizend dollar verkopen, maar de koper zou nog eens tweemaal zoveel moeten uitgeven om het bewoonbaar te maken. Geen van beide broers zou er ooit zelf gaan wonen. Sterker nog, Forrest had al jaren geen voet meer in het huis gezet.

Het huis heette Maple Run, alsof het een imposant landhuis met personeel en grote feesten was. Het laatste personeelslid was Irene, het dienstmeisje, geweest. Ze was vier jaar geleden gestorven en sindsdien had niemand de vloeren gestofzuigd of de meubels in de was gezet. De Rechter betaalde met grote tegenzin een plaatselijke delinquent twintig dollar per week om het gras te maaien; hij vond tachtig dollar per maand regelrechte diefstal.

Toen Ray een kind was, had zijn moeder hun huis de naam Maple Run gegeven. Als ze een diner gaf, nodigde ze de mensen in 'Maple Run' uit. Hun adres was niet de familie Atlee in Fourth Street, maar Maple Run in Fourth Street. Bijna niemand in Clanton gaf zijn huis een naam.

Ze stierf aan een slagadergezwel en ze legden haar op een tafel in de salon. Twee dagen lang kwam de hele stad in optocht over de voorveranda, door de hal, door de salon om haar de laatste eer te bewijzen, en vervolgens naar de eetkamer voor punch en koekjes. Ray en Forrest verstopten zich op zolder en vervloekten hun vader omdat hij zo'n spektakel tolereerde. Dat was hun moeder daar beneden, een mooie, jonge vrouw die nu bleek en stijf in een open kist lag.

Forrest had het huis altijd Maple Ruin genoemd. De rode en gele esdoorns waarnaar het huis was vernoemd, die ooit langs de straat hadden gestaan, waren doodgegaan aan een onbekende ziekte. Hun verrotte stronken waren nooit opgeruimd. Vier kolossale eiken wierpen hun schaduw over de voortuin. Ze lieten tonnen bladeren vallen, veel meer dan iemand bij elkaar zou kunnen harken. Minstens twee keer per jaar verloren de eiken een tak, en die dreunde dan ergens op het huis, waar hij misschien wel en misschien niet werd weggehaald. Het huis stond daar jaar na jaar, decennium na decennium, en kreeg veel klappen te incasseren maar bezweek nooit.

Toch was het nog een mooi Georgian-huis met zuilen, ooit een monument voor degenen die het hadden gebouwd en nu een trieste herinnering aan een familie die in verval was geraakt. Ray wilde er niets mee te maken hebben. Voor hem was het huis vervuld van slechte herinneringen. Elke keer dat hij er kwam, maakte het hem neerslachtig. Hij zou nooit meer in Clanton willen wonen, en trouwens, hij had het geld niet voor het financiële zwarte gat voor het onderhoud van een villa waar eigenlijk de bulldozer overheen moest. En Forrest zou het nog eerder platbranden dan dat hij er ging wonen.

Maar de Rechter wilde dat Ray het huis overnam en het in de familie hield. Dat was de afgelopen paar jaar in vage termen aan de orde gekomen. Ray had nooit de moed gehad om te vragen: 'Welke familie?' Hij had geen kinderen. Er was een ex-vrouw, maar er was geen volgende vrouw in zicht. Dat gold ook voor Forrest, alleen had hij twee ex-vrouwen en een duizelingwekkende verzameling ex-vriendinnen. Momenteel deelde hij zijn huis met Ellie, een schilderes en pottenbakster van honderddertig kilo die twaalf jaar ouder was dan hij.

Het was een biologisch wonder dat Forrest geen kinderen had voortgebracht, maar tot nu toe was er niet één bekend.

Het geslacht Atlee dreigde tot een triest en onvermijdelijk eind te komen, en Ray vond dat helemaal niet erg. Hij leidde zijn leven voor zichzelf, niet voor zijn vader of het glorieuze verleden van de familie. Hij ging alleen voor begrafenis naar Clanton terug.

Over de andere bezittingen van de Rechter was nooit gesproken. De familie Atlee was ooit rijk geweest, maar dat was ver voor Ray's tijd. Ze hadden land en katoen en slaven en spoorwegen en banken en politieke macht gehad, de gebruikelijke zuidelijke portefeuille van bezittingen die aan het eind van de twintigste eeuw niets meer waard was. Wel verleende dat alles de Atlees de status van 'oud geld'.

Tegen de tijd dat Ray tien was, wist hij dat zijn familie geld had. Zijn vader was rechter en zijn huis had een naam, en in het landelijke Mississippi wilde dat zeggen dat hij een rijkeluikind was. Voordat ze overleed, deed zijn moeder haar best om Ray

en Forrest ervan te overtuigen dat ze beter waren dan de meeste mensen. Ze woonden in een villa. Ze waren lid van de Presbyteriaanse Kerk. Ze gingen om de drie jaar op vakantie naar Florida. Soms gingen ze uiteten in het Peabody Hotel in Memphis. Hun kleren waren mooier dan die van anderen.

Toen werd Ray op de Stanford-universiteit geaccepteerd. Zijn zeepbel sprong uiteen toen de Rechter zonder omhaal zei: 'Ik heb er het geld niet voor.'

'Wat bedoel je?' had Ray gevraagd.

'Ik bedoel precies wat ik zei. Ik heb het geld niet voor Stanford.'

'Maar dat begrijp ik niet.'

'Dan zal ik het duidelijk maken. Je kunt studeren waar je wilt. Maar als je naar Sewanee gaat, zal ik ervoor betalen.'

Ray ging zonder de bagage van oud geld naar Sewanee, en zijn vader gaf hem een toelage die net toereikend was voor collegegelden, boeken, levensonderhoud en lidmaatschappen van verenigingen. Daarna voltooide hij zijn rechtenstudie in Tulane, waar hij zich in leven hield door als ober in een oesterbar in het French Quarter te werken.

Tweeëndertig jaar lang had Ray's vader een rechterssalaris verdiend dat tot de laagste in het land behoorde. In Tulane las Ray een rapport over salarissen bij de rechterlijke macht, en tot zijn verdriet constateerde hij dat rechters in Mississippi 52.000 dollar per jaar verdienden, terwijl het landelijk gemiddelde op 95.000 lag.

De Rechter woonde alleen, gaf weinig aan het huis uit, had geen slechte gewoonten behalve zijn pijp, en hij rookte het liefst goedkope tabak. Hij reed in een oude Lincoln, at slecht voedsel maar dan wel een heleboel, en droeg sinds de jaren vijftig dezelfde zwarte pakken. Zijn zonde was de liefdadigheid. Hij spaarde zijn geld op en gaf het dan weg.

Niemand wist hoeveel geld de Rechter jaarlijks aan goede doelen schonk. Tien procent ging automatisch naar de Presbyteriaanse Kerk. Sewanee kreeg tweeduizend dollar per jaar, evenals de Zonen van Geconfedereerde Veteranen. Die drie donaties stonden vast. De rest niet.

Rechter Atlee gaf aan iedereen die erom vroeg: een gehandicapt

kind dat krukken nodig had; een sportteam dat naar een toernooi ging; een actie van de Rotary Club om baby's in Kongo te vaccineren; een opvanghuis voor honden en katten in het district Ford; een nieuw dak voor het enige museum van Clanton. De lijst was eindeloos lang. Om een cheque te krijgen hoefde je er alleen maar in een kort briefje om te vragen. Rechter Atlee stuurde altijd geld. Dat deed hij al sinds Ray en Forrest het ouderlijk huis hadden verlaten.

Ray zag nu voor zich hoe zijn vader, te midden van het stof en de chaos van zijn cilinderbureau, op zijn Underwood korte briefjes uittypte en ze samen met nauwelijks leesbare cheques ten laste van de First National Bank of Clanton in zijn dienst-enveloppen stak; vijftig dollar hier, honderd dollar daar, een beetje voor iedereen tot het allemaal op was.

De nalatenschap van de Rechter zou niet veel complicaties met zich meebrengen, want de lijst was kort. De oude juridische boeken, het tot op de draad versleten meubilair, pijnlijke familiefoto's en souvenirs, dossiers en papieren die allang vergeten waren; allemaal rommel waar je een indrukwekkend vuur van kon stoken. Hij en Forrest zouden het huis verkopen voor wat het nog opbracht en blij zijn dat ze tenminste nog iets van het oude geld van de Atlees in handen kregen.

Hij zou Forrest bellen, maar nu nog even niet. Forrest was een probleem op zich, een veel ingewikkelder probleem dan een stervende, teruggetrokken levende oude vader die niets liever wilde dan zijn geld weggeven. Forrest was een levende, wandelende catastrofe, een kind van 36 met een geest die platgeslagen was door alle legale en illegale drugs die de Amerikaanse cultuur kende.

'Wat een familie,' mompelde Ray.

Hij gaf door dat zijn college van elf uur niet doorging en ging naar zijn therapieafspraak.

2

Lente in de Piedmont, kalme heldere luchten, heuvels die met de dag groener werden, de Shenandoah Valley die veranderde doordat de boeren de grond ploegden. Er was regen voorspeld voor de volgende dag, al kon je in het midden van Virginia nooit op zo'n voorspelling vertrouwen.

Ray, die bijna driehonderd vlieguren op zijn naam had, keek elke ochtend, als hij zijn acht kilometer jogde, aandachtig naar de lucht. Joggen kon hij altijd doen, weer of geen weer, maar vliegen niet. Hij had zichzelf (en zijn verzekeringsmaatschappij) beloofd dat hij niet 's nachts zou vliegen en zich niet in wolken zou wagen. Vijfennegentig procent van alle ongelukken met kleine vliegtuigen deed zich voor bij slecht weer of in het donker, en al vloog hij nu bijna drie jaar, hij was nog steeds liever een lafaard. 'Er zijn oude piloten en boude piloten,' zeiden ze wel eens, 'maar geen oude boude piloten.' Hij was het daar helemaal mee eens.

Trouwens, het midden van Virginia was te mooi om in de wolken te vliegen. Hij wachtte op perfect weer, geen wind die hem heen en weer stootte en landingen moeilijk maakte, geen mist

die de horizon verhulde zodat hij zich niet kon oriënteren, geen dreiging van onweer of andere nattigheid. Als hij onder het joggen een heldere hemel zag, was dat meestal bepalend voor de rest van zijn dag. Hij kon de lunchpauze verschuiven, een college afzeggen, zijn onderzoekswerk uitstellen tot een regenachtige dag, of zelfs een regenachtige week. Als de voorspelling gunstig was, ging Ray naar het vliegveld.

Het vliegveld lag ten noorden van de stad, vijftien minuten rijden vanaf de juridische faculteit. Op de Docker's Flight School werd hij zoals altijd nogal onbehouden ontvangen door Dick Docker, Charlie Yates en Fog Newton, de drie ex-marinierspiloten die eigenaar van de school waren en de meeste privé-vliegers in de omgeving hadden opgeleid. Ze hielden elke dag hof in de Cockpit, het voorkantoor van de vliegschool waar een rij oude theaterstoelen stond. Daar werden liters koffie gedronken en pilotenverhalen en leugens verteld die met het uur sterker werden. Iedere klant en leerling kreeg dezelfde lading verbaal geweld over zich heen, of ze het nu prettig vonden of niet, dat kon de drie eigenaren niet schelen. Ze hadden een goed pensioen van de mariniers.

Zodra ze Ray zagen, taptten ze de nieuwste juristenmoppen, die geen van alle erg grappig waren, al bulderden ze van het lachen. 'Geen wonder dat jullie geen leerlingen hebben,' zei Ray terwijl hij de papieren invulde.

'Waar ga je heen?' wilde Docker weten.

'Gewoon een paar gaten in de lucht prikken.'

'We zullen de verkeersleiding waarschuwen.'

'Daar hebben jullie het veel te druk voor.'

Na tien minuten van beledigingen uitwisselen en huurformulieren invullen was Ray klaar om te vertrekken. Voor tachtig dollar per uur kon hij een Cessna huren die hem vijftienhonderd meter boven de aarde bracht, weg van de mensen, de telefoons, het verkeer, de studenten, het onderzoek, en op deze dag nog verder weg van zijn stervende vader, zijn gekke broer en de onvermijdelijke puinhoop die hem in zijn ouderlijk huis te wachten stond. Op het openbare terrein was plaats voor dertig lichte vliegtuigen. De meeste waren kleine Cessna's met een vast landingsge-

stel en vleugels boven het toestel, nog steeds de veiligste vliegtuigen die ooit gebouwd zijn. Maar er waren ook toestellen met meer mogelijkheden. Naast zijn gehuurde Cessna stond een Beech Bonanza, een eenmotorige schoonheid van tweehonderd pk die Ray met een beetje training binnen een maand de baas zou kunnen. De Bonanza vloog bijna zeven knopen sneller dan de Cessna en had genoeg apparatuur en elektronica om bij iedere piloot het water in de mond te laten lopen. Tot overmaat van ramp was de Bonanza te koop – \$ 450.000 – buiten bereik, natuurlijk, maar niet zo heel ver buiten bereik. De eigenaar bouwde winkelcentra en wilde volgens de jongste analyses uit de Cockpit een King Air kopen.

Ray liep bij de Bonanza weg en concentreerde zich op de kleine Cessna die ernaast stond. Zoals alle nieuwe piloten inspecteerde hij zijn vliegtuig zorgvuldig aan de hand van een checklist. Fog Newton, zijn instructeur, was elke les begonnen met een gruwelijk verhaal over vuur en dood, rampen die waren veroorzaakt door piloten die te gehaast of te lui waren geweest om een checklist te gebruiken.

Toen hij er zeker van was dat alle uitwendige onderdelen en oppervlakken in perfecte staat verkeerden, maakte hij de deur open, ging achter de stuurknuppel zitten en maakte zijn riemen vast. De motor startte vlot en de radio's kwamen meteen tot leven. Hij werkte nog een checklist voor het opstijgen af en nam toen contact op met de verkeerstoren. Een forensenvliegtuig mocht eerder vertrekken dan hij, en tien minuten nadat hij zijn deuren dicht had gedaan, kreeg hij toestemming om op te stijgen. Hij kwam soepel van de grond los en zette koers naar het westen, naar de Shenandoah Valley.

Op 1200 meter hoogte stak hij de Afton Mountain over, die niet ver beneden hem lag. Bergturbulentie liet de Cessna enkele seconden heen en weer schokken, maar dat was niets bijzonders. Toen hij over de lagere heuvels en het boerenland heen was, werd de lucht roerloos en geluidloos. Het zicht was officieel dertig kilometer, al kon hij op deze hoogte veel verder kijken. Geen plafond, nergens een wolk te bekennen. Op 1500 meter hoogte verhieven de toppen van West Virginia zich langzaam aan de ho-

rizon. Ray ging een checklist voor tijdens de vlucht na, stelde zijn brandstofmengsel op normaal vliegen af en ontspande zich voor het eerst sinds hij klaar was geweest om op te stijgen.

Het radiogekwetter verdween en zou pas weer beginnen als hij overschakelde op de toren van Roanoke, zeventig kilometer naar het zuiden. Hij besloot Roanoke te vermijden en buiten de zones van de torens te blijven.

Ray wist uit persoonlijke ervaring dat psychiaters in Charlottesville en omgeving tweehonderd dollar per uur in rekening brachten. Vliegen was een koopje, en veel effectiever, al was het een erg goede psychiater geweest die hem had aangeraden om snel een nieuwe hobby te zoeken. Hij ging naar die man omdat hij toch naar iemand moest gaan. Precies een maand nadat de voormalige mevrouw Atlee de echtscheiding aanvraagde, haar baan opzei en met alleen haar kleren en sieraden hun huis uitliep – dat alles in nog geen zes uur tijd, met genadeloze efficiëncy – was Ray voor de laatste keer bij de psychiater geweest, en reed hij naar het vliegveld, strompelde de Cockpit binnen en kreeg zijn eerste belediging te horen van Dick Docker of Fog Newton, hij wist niet meer van wie.

Die belediging voelde goed aan: iemand die belangstelling voor hem had. Er zouden nog meer beledigingen volgen, en al voelde Ray zich soms gekwetst, hij had een nieuw thuis gevonden. En nu vloog hij al drie jaar door de heldere, eenzame hemel van de Blue Ridge Mountains en de Shenandoah Valley. In de lucht temperde hij zijn woede, vergoot hij een paar tranen, stortte hij al zijn problemen uit op de lege stoel naast hem. Ze is weg, zei die lege stoel steeds weer.

Sommige vrouwen gaan weg en komen uiteindelijk terug. Anderen gaan weg en gaan een moeilijke tijd van twijfel tegemoet. Weer anderen gaan zo doortastend weg dat ze nooit meer achterom kijken. Vicki's vertrek uit zijn leven was zo goed gepland en de uitvoering van haar plan was zo koelbloedig dat de eerste opmerking van Ray's advocaat was: 'Geef het maar op, jongen.' Ze had iets beters gevonden, als een sportman die net voor het eind van het transfereizoen van club verandert. Daar staat hij dan in zijn nieuwe tenue. Hij glimlacht naar de camera's en ver-

geet het oude stadion. Terwijl Ray op een mooie ochtend aan het werk was, vertrok ze in een limousine. Ze werd gevolgd door een busje met haar bezittingen. Twintig minuten later liep ze haar nieuwe huis in, een villa op een paardenfarm ten oosten van de stad, waar Linke Lew met open armen en een huwelijkscontract op haar wachtte. Lew was een aasgier die met bedrijfs-overnames een slordige half miljard had verdiend, tenminste volgens de gegevens die Ray had kunnen vinden. Op zijn 64e had hij al zijn belangen verzilverd. Hij was uit Wall Street vertrokken en had zich om de een of andere reden in Charlottesville gevestigd.

Op een gegeven moment was hij Vicki tegen het lijf gelopen. Hij had haar een voorstel gedaan, had haar daarna zwanger gemaakt van de kinderen die Ray met Vicky had moeten krijgen en wilde nu met haar en de kinderen serieus genomen worden als een grote pief.

‘Genoeg daarover,’ zei Ray hardop. Op 1500 meter hoogte praatte hij hardop, en niemand praatte terug.

Hij nam aan, en hoopte, dat Forrest clean en nuchter was, al kwam hij met zulke veronderstellingen en verwachtingen meestal bedrogen uit. Na twintig jaar van afkicken en terugval-len was het sterk de vraag of Forrest ooit zijn verslavingen te boven zou komen. En Ray wist zeker dat zijn broer blut was, want die conditie ging hand in hand met zijn verslavingen. En omdat hij blut was, zou hij op geld uit zijn, in dit geval op de nalatenschap van zijn stervende vader.

Het geld dat de Rechter niet aan goede doelen en zieke kinderen had uitgegeven, had hij in het zwarte gat van Forrests ontgiftiging gestoken. Daar was zoveel geld aan verspild, en zoveel tijd, dat de Rechter, zoals alleen hij dat kon doen, Forrest officieel uit hun relatie van vader en zoon had geëxcommuniceerd. Hij had 32 jaar lang huwelijken beëindigd, kinderen van hun ouders weggenomen, kinderen naar pleeggezinnen gestuurd, geestes-zieken voorgoed weggestuurd en nalatige vaders naar de gevangenis gezonden; allemaal drastische en verregaande maatregelen die hij ten uitvoer had gebracht door alleen maar zijn handtekening te zetten. Toen hij pas op de rechterstoel zat, ontleende hij

zijn gezag aan de staat Mississippi, maar later in zijn loopbaan accepteerde hij alleen instructies van God.

Als iemand een zoon kon verstoten, dan was het de edelachtbare Reuben V. Atlee.

Forrest deed alsof hij zich niets van zijn verbanning aantrok. Hij beschouwde zichzelf als een waarlijk vrije geest en beweerde dat hij in negen jaar geen voet in het huis aan Maple Run had gezet. Hij had de Rechter een keer in het ziekenhuis bezocht, toen de artsen na een hartaanval de familie hadden ontboden. Verrassend genoeg was hij toen nuchter geweest. 'Al 52 dagen, broertje,' had hij trots tegen Ray gezegd toen ze op de gang van de intensive care naast elkaar zaten. Zolang een ontwenningsskuur werkte, was hij een wandelend scorebord.

Als de Rechter van plan was een deel van zijn vermogen aan Forrest na te laten, zou niemand daar verbaasder over zijn dan Forrest zelf. Maar omdat de kans bestond dat geld of goed in andere handen overging, zou Forrest naar Clanton komen om te kijken of er nog kruimels of restjes voor hem overschoten.

Toen Ray in de buurt van Beckley, West Virginia, de New River George was overgestoken, maakte hij rechtsomkeert om terug te vliegen. Hoewel vliegen minder kostte dan professionele therapie, was het niet goedkoop. De meter tikte. Als hij de loterij zou winnen, kocht hij de Bonanza en dan kon hij overal heen vliegen. Over een paar jaar stond hem een sabbatsjaar te wachten, een respijt van het zware universitaire bestaan. Er zou van hem worden verwacht dat hij zijn achthonderd bladzijden tellende pil over monopolies zou afmaken, en de kans bestond dat hij dat inderdaad zou doen. Maar het was zijn droom om de Bonanza te kopen en in de hemel te verdwijnen.

Toen hij twintig kilometer ten westen van het vliegveld zat, belde hij de toren en kreeg hij instructies om zich in het verkeerspatroon te voegen. De wind was licht en veranderlijk, de landing zou een fluitje van een cent zijn. Eenmaal op zijn aanvliegroute, anderhalve kilometer van de landingsbaan vandaan en op vijfhonderd meter hoogte, kwam er een andere piloot op de radio toen hij perfect met zijn kleine Cessna kwam aanglijden. Hij meldde zich bij de verkeersleiding als 'Challenger-

twee-vier-vier-delta-mike', en hij bevond zich 25 kilometer ten noorden van het vliegveld. De toren gaf hem toestemming om te landen, nummer twee na de Cessna.

Ray zette dat andere vliegtuig lang genoeg uit zijn hoofd om een landing volgens het boekje te maken, waarna hij van de landingsbaan af taxiede.

Een Challenger is een privé-jet van Canadees fabrikaat. Afhankelijk van de indeling kunnen er acht tot vijftien personen in plaatsnemen. Hij kan non-stop van New York naar Parijs vliegen, en dan ook nog in stijl, met een eigen stewardess om drankjes en maaltijden te serveren. Een nieuwe kost ongeveer 25 miljoen dollar, afhankelijk van de eindeloze lijst van opties.

De 244DM was eigendom van Linke Lew, die hem had ingepikt bij een van de vele ongelukkige ondernemingen die hij door de vijandelijke overnames in handen had gekregen en uitgebeend. Ray zag hem achter zich landen, en gedurende een seconde hoopte hij dat het ding zou crashen en ter plekke in brand zou vliegen, dan kon hij van de show genieten. Het gebeurde niet, en toen de Challenger over de taxibaan naar de privé-terminal rolde, kreeg Ray het plotseling moeilijk.

In de jaren na hun scheiding had hij Vicki twee keer gezien, en hij wilde haar nu absoluut niet tegenkomen, niet als hij in een twintig jaar oude Cessna zat en zij de trap van haar superdure jet afdaalde. Misschien was ze niet aan boord. Misschien kwam Lew Rodowski in zijn eentje terug van de zoveelste vijandelijke overname.

Ray sloot de brandstoftoevoer af, de motor viel stil, en terwijl de Challenger dichterbij hem toe kwam, liet hij zich zo laag mogelijk op de pilootenstoel zakken.

Tegen de tijd dat de Challenger tot stilstand kwam, nog geen dertig meter bij Ray vandaan, was er een glanzende zwarte Suburban komen aanrijden, een beetje te snel, met de lichten aan, alsof er koninklijke personen in Charlottesville waren geland. Twee jonge mannen in identieke groene overhemden en kakishorts sprongen eruit, klaar om Linke Lew en wie er verder nog aan boord waren te ontvangen. De deur van de Challenger ging open, de trap kwam naar beneden en Ray, die boven zijn

instrumentenpaneel uit gluurde en een goed zicht op de gebeurtenissen had, zag gefascineerd hoe eerst een van de piloten met twee grote draagtassen van bekende winkels naar beneden kwam.

Toen kwam Vicki met de tweeling. Ze waren nu bijna drie jaar, Simmons en Ripley, arme kinderen die geslachtloze achternamen als voornaam hadden gekregen omdat hun moeder een idioot was en hun vader al negen andere kinderen had verwekt en het hem waarschijnlijk niet kon schelen hoe ze heetten. Het waren jongens, dat wist Ray, want hij had op de mededelingen in de plaatselijke krant gelet – geboorten, sterfgevallen, inbraken enzovoort. Ze waren in het Martha Jefferson-ziekenhuis geboren, zeven weken en drie dagen nadat de scheiding van de Atlees definitief was geworden, en zeven weken en twee dagen nadat een erg zwangere Vicki met Lew Rodowski was getrouwd, zijn vierde verschijning voor het altaar of wat ze die dag op de paardenfarm ook maar gebruikten.

Vicki hield de handen van beide jongens vast en liep voorzichtig de trap af. Een half miljard dollar stond haar goed: een strakke designer-jeans bedekte haar lange benen, benen die aanmerkelijk slanker waren geworden sinds ze zich bij de jetset had aangesloten. Trouwens, Vicki leek over het geheel genomen bijna uitgehongerd, met broodmagere armen, smal plat achterste en ingevallen wangen. Ray kon haar ogen niet zien, want die zaten achter een zwarte *wraparound*-zonnebril verborgen, de nieuwste stijl uit Hollywood of Parijs.

Linke Lew had geen dieet gevolgd. Hij stond ongeduldig achter zijn huidige vrouw en huidige worp jongen te wachten. Hij beweerde dat hij marathons liep, maar ja, niet veel van wat hij tegen de kranten zei, bleek waar te zijn. Hij was klein en gedrongen en had een dikke buik. De helft van zijn haar was verdwenen en de andere helft was grijs van ouderdom. Zij was 41 en kon voor dertig doorgaan. Hij was 64 en leek zeventig, tenminste, dat vond Ray, en het deed hem goed.

Eindelijk zaten ze in de Suburban. De twee piloten en twee chauffeurs laadden de bagage en grote draagtassen van Saks en Bergdorf in de auto. Even shoppen in Manhattan, 45 minuten

met je Challenger.

De Suburban reed met grote snelheid weg, de show was voorbij, en Ray ging rechtop zitten in de Cessna.

Als hij haar niet zo erg haatte, zou hij daar nog een hele tijd over hun huwelijk hebben gemijmerd.

Er waren geen waarschuwingssignalen geweest, geen ruzies, geen afstand. Ze was gewoon iets beters tegengekomen.

Hij maakte de deur open om frisse lucht te krijgen en merkte dat zijn boord nat van het zweet was. Hij veegde over zijn wenkbrauwen en stapte uit het vliegtuig.

Voor het eerst sinds hij zich herinnerde, wilde hij dat hij niet naar het vliegveld was gegaan.